

**Konwencja Narodów
Zjednoczonych o umowach
międzynarodowej
sprzedaży towarów (CISG).
Komentarz**

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

**Konwencja Narodów Zjednoczonych o umowach
międzynarodowej sprzedaży towarów,
sporządzona w Wiedniu dnia 11 kwietnia 1980 r.**

z dnia 11 kwietnia 1980 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 45, poz. 286)

(zm. Dz.U. z 2011 r. Nr 230, poz. 1374)

Preambuła

Państwa-Strony niniejszej konwencji,
świadome ogólnych celów określonych w rezolucjach dotyczących wprowadzenia Nowego Międzynarodowego Ładu Gospodarczego, przyjętych na szóstej sesji specjalnej Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych,
uwzględniając, że rozwój handlu międzynarodowego na bazie równości i wzajemnych korzyści stanowi ważny czynnik sprzyjający promowaniu przyjaznych stosunków między państwami, będąc przekonane, że przyjęcie jednolitych zasad regulujących umowy międzynarodowej sprzedaży towarów, uwzględniających różne systemy społeczne, gospodarcze i prawne, przyczyni się do usunięcia przeszkód prawnych w obrocie międzynarodowym oraz sprzyjać będzie rozwojowi handlu międzynarodowego,
uzgodniły, co następuje:

Spis treści

	Nb		Nb
I. Zarys historyczny	1	2. Rozwój handlu międzynarodowego	
II. Uwagi ogólne	2	(drugi akapit)	8
III. Szczegółowe uwagi odnośnie do		3. Jednolite zasady sprzyjające	
preambuły	5	handlowi międzynarodowemu	
1. Nowy międzynarodowy ład		(trzeci akapit)	9
gospodarczy (pierwszy akapit)	5		

I. Zarys historyczny

Preambuła została przygotowana podczas Konferencji Dyplomatycznej NZ w Wiedniu, która obradowała od 10.3.1980 r. do 11.4.1980 r. Projekt Preambuły sporządzony został dzięki znaczącemu zaangażowaniu ze strony Sekretariatu UNCITRAL i przyjęty z kilkoma poprawkami natury redakcyjnej, bez dyskusji nad samym jej brzmieniem¹. Ostateczna wersja Preambuły CISG jest szersza niż preambuły poprzednich konwencji międzynarodowych regulujących tożsamą tematykę², natomiast kolejne konwencje wzorowały się na CISG w tej kwestii³.

II. Uwagi ogólne

Znaczenie Preambuły w stosowaniu Konwencji nie jest jeszcze wystarczająco wyjaśnione. Wynika to zwłaszcza z rozbieżnych podejść różnych systemów prawnych do samego termi-

¹ O R, s. 219 i n.; *Schlechtriem*, 2. wyd. ang. nin. komentarza, Preamble, Nb 1.

² Odwołania oraz porównania w: *Biancal/Bonelli/Evans*, Preamble, ad. 2; *Schlechtriem*, 2. wyd. ang. nin. komentarza, Preamble, Nb 3.

³ Zob. m.in. Konwencja ONZ z 2008 r. o umowach międzynarodowego przewozu towarów, w całości lub częściowo, drogą morską (Reguły rotterdamskie); Konwencja ONZ z 2005 r. o korzystaniu ze środków komunikacji elektronicznej w umowach międzynarodowych; Konwencja ONZ z 1991 r. o odpowiedzialności operatorów terminali transportowych w handlu międzynarodowym oraz Konwencja UNIDROIT z 1983 r. o przedstawicielstwie w międzynarodowej sprzedaży towarów (Genewa).

Preambuła

nu „preambuła”. Prawnicy wywodzący się z kontynentalnej części Europy traktują preambuły jako wyrażające pewne zamiary i dążenia, stając w opozycji do traktowania ich roli jako istotnej na podłożu metodologicznym. Z tego powodu reprezentanci Europy kontynentalnej podchodzą z rezerwą do przyznawania preambułom większego znaczenia. Jednocześnie, prawnicy z systemów *common law* traktują tę jednostkę systematyzacyjną zgoła przeciwnie⁴; preambuły ustanawiają według nich ramy dla występujących po nich postanowień umowy lub aktu prawnego, przez co nadawana jest im co najmniej wartość interpretacyjna⁵.

- 3 Przeważający i uznany za prawidłowy w ramach Konwencji pogląd przewiduje, że preambuła przypisana jest wartość interpretacyjna⁶. Konwencje sporządzone po CISG⁷, tak jak TraktatK⁸, z kolei wyraźnie wskazują na taką funkcję swoich preambuł. W Preambule zostały wyrażone intencje twórców Konwencji, które stanowią istotną wskazówkę w odniesieniu do często trudnego zadania wykładni CISG w sposób promujący „poszanowanie dobrej wiary w handlu międzynarodowym” [art. 7 (1) CISG]⁹. W związku z powyższym wykładnia norm Konwencji zgodnie z art. 7 (1) musi ostatecznie doprowadzić do wyników, które są zgodne z intencjami ich twórców i duchem Konwencji, które z kolei zostały określone i zawarte w Preambule.
- 4 Pozostaje pytanie, czy preambuła może być również wykorzystywana do wypełniania luk według art. 7 (2) CISG, przy czym odpowiedź w tej kwestii powinna być twierdząca¹⁰. Konwencja wyraźnie stwierdza, że jej luki powinny być w pierwszej kolejności wypełniane poprzez odniesienie do „ogólnych zasad, na których opiera się Konwencja”. Wydaje się, że nie istnieje dobry powód, według którego przy określaniu wspomnianych zasad, preambuła nie miałaby być uwzględniana i poważana.

III. Szczegółowe uwagi odnośnie do Preambuły

1. Nowy międzynarodowy ład gospodarczy (pierwszy akapit)

- 5 Pierwszy akapit odnosi się do rezolucji przyjętych przez szóstą sesję specjalną Zgromadzenia Ogólnego ONZ dotyczącego ustalenia nowego międzynarodowego ładu gospodarczego¹¹. Chęć odwołania się do tych rezolucji i ich zastosowania w pracach UNCITRAL był już przedmiotem

⁴ Podobnie rzecz tyczy się byłych systemów socjalistycznych, zob. *Enderlein/Maskow/Strohbach*, Präambel, ad. 1.

⁵ Zob. *Schlechtriem*, 2. wyd. ang. nin. komentarza, Preamble, Nb 1.

⁶ Zob. *Schlechtriem*, 2. wyd. ang. nin. komentarza, Preamble, Nb 2; *Ferrari*, 6. wyd. niem. nin. komentarza, Präambel, Nb 3; *Staudinger/Magnus*, Präambel, Nb 8; *MünchKomm/Westermann*, Präambel, Nb 1 (sugeruje jednak podejście rygorystyczne); *Reinhart*, Präambel, Nb 1; *Enderlein/Maskow/Strohbach*, Präambel, ad. 1; *Bianca/Bonell/Evans*, Preamble, ad. 3. Zob. jednak *Honnold/Flechtner*, Postscript, Nb 475, którzy stwierdzają, że preambule „trudno przyznać wagę w interpretowaniu jej postanowień” oraz, że „[preambuła] stanowi ledwie podstawę do modyfikowania zrozumienia zawartego w przepisach Konwencji”. Ten punkt widzenia jest oparty na tym, że preambuła była przyjęta bez wcześniejszej dyskusji. Przeciwno wykorzystywaniu preambuły przy interpretacji i wykładni zob. *Kröll et al./Mistelis*, Preamble.

⁷ Zob. art. 4(1) Konwencji UNIDROIT z 1988 r. o faktoringu międzynarodowym: „W procesie wykładni niniejszej Konwencji, należy uwzględnić jej przedmiot oraz cel określone w preambule”. Takie samo sformułowanie można znaleźć w art. 6(1) Konwencji UNIDROIT z 1988 r. o międzynarodowym leasingu finansowym, art. 5(1) Konwencji UNIDROIT z 2001 r. o zabezpieczeniach międzynarodowych na wyposażeniu ruchomym (Konwencja kapsztadzka), a także art. 7(1) Konwencji ONZ z 2004 r. o przelewie wierzycielności w handlu międzynarodowym (Konwencja nowojorska).

⁸ Zob. art. 31(2) TraktatK: „dla celów interpretacji traktatu kontekst obejmuje, oprócz tekstu, łącznie z jego wstępem i załącznikami [...]”. Zastosowanie tej konwencji do części I–III jest oczywiście dyskusyjne, a większość doktryny mu zaprzecza, por. *Staudinger/Magnus*, Präambel, Nb 7. Por. również poniżej art. 7, Nb 23.

⁹ Zob. *Schlechtriem*, 2. wyd. ang. nin. komentarza Preamble, Nb 7, który wskazuje przykład kontroli sądowej nad ogólnymi warunkami umów. Por. w tej kwestii poniżej art. 4, Nb 38 i n. podobnie *Staudinger/Magnus*, Präambel, Nb 8.

¹⁰ Zob. *Staudinger/Magnus*, Präambel Nb 7; prawdopodobnie również *MünchKomm/Westermann*, Präambel, Nb 1; przeciwne stanowisko: *Ferrari*, 6. wyd. niem. nin. komentarza, Präambel, Nb 3, ad. 13.

¹¹ Declaration of the Establishment of a New International Economic Order, rezolucja Nr 3201(S-VI) z 1.5.1974r., https://legal.un.org/avl/pdf/ha_ga_3201/ga_3201_ph_e.pdf, rezolucja Nr 3281 (XXIX) z 12.12.1974 r., https://legal.un.org/avl/pdf/ha/cerds/cerds_ph_e.pdf oraz rezolucja Nr 3362 (S-VII) z 16.12.1975 r. <https://documents-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/083/23/IMG/NR008323.pdf?OpenElement>.

rezolucji Nr 3494 z 15.12.1975 r.¹², rezolucji Nr 31/99 z 15.12.1976 r.¹³ oraz rezolucji Nr 32/145 z 16.12.1977 r.¹⁴. W ogólnym zarysie celem tych rezolucji było systematyczne usuwanie zacofania wśród krajów rozwijających się¹⁵.

Pierwszy akapit Preambuły zawiera więc raczej polityczne niż prawne odniesienia¹⁶. Wielokrotnie sugerowano, że Konwencja ma jedynie ograniczoną przydatność w aspekcie politycznym, ponieważ zasada równości między stronami nie dopuszcza uprzywilejowanego traktowania stron ze względu na kraj, z którego się wywodzą¹⁷.

Chociaż jest to słuszny argument, ostatecznie badania i opracowania takie jak *UN Global Compact*¹⁸ pokazują jednak, że usunięcie zacofania gospodarczego nie może być oddzielone od wzmocnienia i ochrony praw człowieka w krajach rozwijających się¹⁹. W tym zakresie CISG dostarcza pewnych rozwiązań²⁰. Jeśli strony umowy są także zaangażowane w UN Global Compact, można wówczas uznać, że uzgodniły obowiązywanie standardów etycznych w nim zawartych zgodnie z art. 9 (1) CISG²¹. W sytuacjach natomiast, w których umowa wyraźnie wymaga zachowania pewnych minimalnych standardów etycznych przy produkcji dóbr, a dobra te nie zostają wyprodukowane z ich poszanowaniem, mamy do czynienia z naruszeniem umowy zgodnie z art. 35 (1) CISG²². Nawet w przypadku braku takiego wyraźnego wymogu możemy mieć również do czynienia z naruszeniem umowy na skutek niezachowania standardów etycznych przy produkcji na mocy art. 35 (2) (b) CISG, jeśli kupujący prowadzi działalność na rynkach kładących szczególnie nacisk na uczciwość w handlu (ang. *fair trade markets*), a sprzedający nie mógł o tym nie wiedzieć²³. W odniesieniu do środków ochrony prawnej będących do dyspozycji kupującego, takie naruszenie umowy może mieć nawet charakter istotnego naruszenia (art. 25 CISG), umożliwiając tym samym skorzystanie z prawa do odstąpienia od umowy [art. 49 (1) (a) CISG], co często będzie jedynym wyjściem gwarantującym kupującemu zachowanie reputacji i zdystansowanie się od sprzedającego²⁴.

W odniesieniu do roszczeń odszkodowawczych kupujący, który zapłacił wyższą cenę w celu zagwarantowania przestrzegania pewnych, wyższych standardów przy produkcji dóbr, powinien otrzymać jako minimalny wymiar szkody różnicę między kosztami przeprowadzonego w istocie procesu produkcyjnego a kosztami koniecznymi dla produkcji z zachowaniem wymaganych standardów²⁵. Według autorów niniejszego komentarza cele określone przez Preambułę w zestawieniu z interpretacją przepisów CISG w świetle „promowania (...) poszanowania dobrej wia-

¹² [https://undocs.org/en/A/RES/3494\(XXX\)](https://undocs.org/en/A/RES/3494(XXX)).

¹³ <https://undocs.org/en/A/RES/31/99>.

¹⁴ <https://undocs.org/en/A/RES/32/145>; Zob. *Schlechtriem*, 2. wyd. ang. nin. komentarza, Preamble, Nb 4, w nawiązaniu do YB IX (1978), s. 25, Nr 55 i n. Także: *Ferrari*, 6. wyd. niem. nin. komentarza, Präambel, Nb 5; *Staudinger/Magnus*, Präambel, Nb 9.

¹⁵ Zob. *Schlechtriem*, 2. wyd. ang. nin. komentarza, Preamble, Nb 4; *Ferrari*, 6. wyd. niem. nin. komentarza, Präambel, Nb 5; *Staudinger/Magnus*, Präambel, Nb 9; MünchKomm/Westermann, Präambel, Nb 3; *Honsell/Siehr*, Präambel, Nb 8.

¹⁶ Zob. *Schlechtriem*, 2. wyd. ang. nin. komentarza, Preamble, Nb 4; *Ferrari*, 6. wyd. niem. nin. komentarza, Präambel, Nb 5; *Staudinger/Magnus*, Präambel, Nb 9; MünchKomm/Westermann, Präambel, Nb 3.

¹⁷ *Schlechtriem*, 2. wyd. ang. nin. komentarza, Preamble, Nb 4; *Ferrari*, 6. wyd. niem. nin. komentarza, Präambel, Nb 5; *Staudinger/Magnus*, Präambel, Nb 9; MünchKomm/Westermann, Präambel, Nb 3; *Honsell/Siehr*, Präambel, Nb 8; *Enderlein/Maskow/Strohbach*, Präambel, ad. 6.

¹⁸ <https://www.unglobalcompact.org/>.

¹⁹ Por. opracowania opublikowane w: *B. Leisinger/Probst*, w szczególności *Probst*, s. 20 i n., oraz *K. Leisinger*,

s. 44 i n.; odnośnie do CISG zob. *Schwenzer/B. Leisinger*, *Ethical Values*, s. 124 i n.

²⁰ Ogólna krytyka względem takiego stanowiska została wyrażona przez: *Schlechtriem*, 2. wyd. ang. nin. komentarza, Preamble, Nb 5 oraz odnośnie do roszczeń odszkodowawczych: *tenże*, (2007) 19 *Pace Int'l L Rev* 99 i n.

²¹ Zob. *Schwenzer/B. Leisinger*, *Ethical Values*, s. 137.

²² Zob. *Schwenzer/B. Leisinger*, *Ethical Values*, s. 139.

²³ Zob. *Schwenzer/B. Leisinger*, *Ethical Values*, s. 140.

²⁴ Zob. *Schwenzer/B. Leisinger*, *Ethical Values*, s. 141.

²⁵ Zob. *Schwenzer/Hachem*, *Scope of Damages*, s. 96; *Schwenzer/B. Leisinger*, *Ethical Values*, s. 143. Wymaga to naturalnie rozszerzenia dopuszczalności abstrakcyjnego wyliczenia odszkodowania przez rozszerzenie zastosowania art. 76 także do art. 74, zob. poniżej: *Schwenzer*, art. 74, Nb 45; *Schwenzer/Hachem*, *Scope of Damages*, s. 96; por. także *Hachem*, *Punitive Damages*, s. 200.

Preambuła

ry w handlu międzynarodowym” [art. 7 (1) CISG] uzasadniają taki pogląd. To z kolei jest spójne z coraz powszechniejszą opinią, że zapobieganie i ochrona wykonania zobowiązania również należą do ogólnych zasad, na których zbudowane jest prawo odszkodowawcze²⁶.

2. Rozwój handlu międzynarodowego (drugi akapit)

- 8 Drugi akapit określa CISG jako instrument rozwoju handlu międzynarodowego służący do promocji przyjaznych stosunków między państwami. Postanowienie to wskazuje, że dla osiągnięcia tego celu Konwencja została stworzona jako ściśle neutralny zbiór zasad, który nie udziela uprzywilejowanego traktowania jednej bądź drugiej strony²⁷. Wykładnia CISG musi mieć na względzie ideę ścisłej równości pomiędzy prawami i obowiązkami sprzedającego i kupującego²⁸. Jedną z konsekwencji tej równości jest to, że koszty prawne nie mogą zostać uznane jako strata w rozumieniu art. 74 CISG, gdyż podobna możliwość nie przysługiwałaby pozwanemu w razie jego wygranej²⁹.

3. Jednolite zasady sprzyjające handlowi międzynarodowemu (trzeci akapit)

- 9 Trzeci akapit Preambuły podkreśla, że zasady zawarte w Konwencji stanowią ze swojej natury kompromis pomiędzy różnymi prawnymi i ekonomicznymi systemami istniejącymi na świecie³⁰. Musi to być brane pod uwagę nie tylko podczas wykładni pojedynczych przepisów w sposób wskazany w art. 7 (1) CISG, ale w szczególności podczas wykładni postanowień Konwencji w drodze zasad określonych zgodnie z art. 7 (2) CISG – zasad, które w dużej mierze będą musiały być wypracowane w praktyce³¹. Jak podkreśla art. 7 (1) CISG, robiąc tak, należy mieć na względzie w szczególności to, że pojedyncze przepisy nie powinny być wykładane w kontekście systemu prawnego, z którego się wywodzą, ani w sposób, w jaki są w nim rozumiane³². Konwencja powinna być widziana raczej jako budynek, wzniesiony w drodze kompromisu, z różnych i nie zawsze pasujących cegieł, które muszą być poddane dalszej obróbce poprzez wykładnię, aby utworzyć jednolitą, pełną konstrukcję zapewniającą rozwiązania akceptowalne w różnych prawnych, gospodarczych i społecznych systemach³³.

²⁶ Odnośnie do CISG zob. poniżej: *Schwenzer*, art. 74, Nb 6; *Schwenzer/Hachem*, *Scope of Damages*, s. 93 i n. Por. ogólnie odnośnie do tego zagadnienia: *Wagner*, *Gutachten*, s. 15 i n.; *tenże*, *AcP* 206 (2006), 352 i n.; *Möller*, s. 289 i n.; *Sailer*, s. 241; *Cunnington*, (2006) 26 *Leg Stud* 380; *Hachem*, *Punitive Damages*, s. 198 i n. z dalszymi odniesieniami.

²⁷ Zob. *Schlechtriem*, 2. wyd. ang. nin. komentarza, Preamble, Nb 5.

²⁸ Zob. *Staudinger/Magnus*, *Präambel*, Nb 10.

²⁹ Zob. *Schwenzer*, art. 74, Nb 29 i n. poniżej; *Zapata Hermanos Sucesores, SA v Hearthside Baking Company Inc*, 7th *Cir*, 19.11.2002, CISG-online 684.

³⁰ Zob. *Schlechtriem*, 2. wyd. ang. nin. komentarza, Preamble, Nb 8; *Ferrari*, 6. wyd. niem. nin. komentarza, *Präambel*, Nb 7; *Staudinger/Magnus*, *Präambel*, Nb 11.

³¹ Zob. *Schlechtriem*, 2. wyd. ang. nin. komentarza, Preamble, Nb 8.

³² Zob. *Schlechtriem*, 2. wyd. ang. nin. komentarza, Preamble, Nb 8; *Staudinger/Magnus*, *Präambel*, Nb 11; *Hartnell*, (1993) 18 *Yale J Int'l L* 46.

³³ Zob. *Schlechtriem*, 2. wyd. ang. nin. komentarza, Preamble, Nb 8; *Staudinger/Magnus*, *Präambel*, Nb 11.

Część I. Zakres zastosowania i przepisy ogólne

Rozdział I. Zakres zastosowania

Wprowadzenie do artykułów 1–6

Spis treści

	Nb		Nb
I. Zarys historyczny	1	1. Bezpośrednie zastosowanie	15
II. Uwagi ogólne	2	2. Wersje językowe	16
III. CISG w orzecznictwie sądów krajowych	3	VI. Ograniczanie zakresu zastosowania poprzez zastrzeżenia	18
1. Uwagi ogólne	3	1. Zasada naczelna	18
2. Rola norm zawartych w rozdziale pierwszym	5	2. Pojedyncze zastrzeżenia	19
3. Pozostały zakres stosowania norm kolizyjnych	7	(a) Wyłączenie stosowania części II lub części III (art. 92 CISG)	19
IV. CISG w arbitrażu	11	(b) Wyłączenie stosowania względem pojedynczych części terytorium (art. 93 CISG)	20
1. Uwagi ogólne	11	(c) Wyłączenie stosowania pomiędzy państwami mającymi identyczny lub zbliżony system prawny (art. 94 CISG)	21
2. Wybór prawa właściwego przez strony	12	(d) Wyłączenie stosowania art. 1 (1) (b) (art. 95 CISG)	22
3. Wskazanie prawa właściwego przez trybunał	13	(e) Wyłączenie stosowania zasady swobody formy (art. 96 CISG) 23	
(a) Normy kolizyjne	13		
(b) Bezpośredni wybór prawa właściwego	14		
V. Zastosowanie CISG	15		

I. Zarys historyczny

W porównaniu z ULIS i ULF to właśnie normy regulujące zakres zastosowania CISG zostały poddane prawdopodobnie najliczniejszym zmianom podczas Konferencji Wiedeńskiej w 1980 r.¹ Działając z uwzględnieniem doświadczeń poprzednich konwencji, do których niemal wszyscy Sygnatariusze zgłosili zastrzeżenia, co znacznie skomplikowało i rozmyło zakres zastosowania, autorzy CISG dążyli do znacznego uproszczenia tej sfery². Dwoma celami, na których osiągnięcie liczone od samego początku prac w UNCITRAL, były: większy stopień jednolitości w stosowaniu CISG, niż ten który udało się uzyskać w przypadku ULIS, oraz utrzymanie liczby dopuszczalnych zastrzeżeń ze strony Umawiających się Państw na poziomie minimum³. Dlatego też zakres zastosowania CISG został ograniczony do transakcji pomiędzy stronami z Państw-Stron Konwencji [art. 1 (1) (a)] lub przynajmniej do transakcji będących w relacji do

¹ Zob. *Schlechtriem*, 2. wyd. ang. nin. komentarza, Intro art. 1–6, Nb 1 oraz komentarze do odpowiednich przepisów.

² Zob. *Schlechtriem*, 2. wyd. ang. nin. komentarza, Intro art. 1–6, Nb 1.

³ YB I (1968–1970): s. 132, Nr 19; s. 162, Nr 14, 18, 19; s. 180, Nr 37.

Państwa-Strony na podstawie norm międzynarodowego prawa prywatnego [art. 1 (1) (b) CISG]. Pożądane rezultaty udało się w dużym stopniu osiągnąć⁴. Niemniej możliwość zgłoszenia pewnych zastrzeżeń oraz oświadczeń przez Umawiające się Państwa musiała zostać dopuszczona (art. 92–96 CISG)⁵. Najwięcej trudności w tym względzie powstało w odniesieniu do art. 95⁶ oraz 96 CISG regulujących zastrzeżenia w zakresie związania Konwencją na podstawie norm prawa prywatnego międzynarodowego oraz formy pisemnej umów. Ponadto art. 90 CISG, regulujący zasadę pierwszeństwa innych porozumień międzynarodowych, nie tylko doprowadził do powstania pewnych problemów, ale dodatkowo wykazuje podatność na zrodzenie się kolejnych w przyszłości, w szczególności w odniesieniu do krajów członkowskich UE⁷.

II. Uwagi ogólne

- 2 Rozdział I dotyczy zakresu zastosowania CISG i składa się z omówienia dwóch grup przepisów: art. 1, 2, 3 i 6 CISG określają, które umowy mieszczą się w zakresie stosowania Konwencji; art. 4 i 5 CISG wyznaczają natomiast stopień, w jakim są one regulowane jej przepisami, tj. które aspekty prawa sprzedaży i ogólnego prawa umów określone są przez CISG⁸. Art. 6 CISG może być również zaklasyfikowany do tej drugiej grupy na tyle, na ile dopuszcza możliwość częściowego wyłączenia CISG przez strony umowy⁹. Zakres zastosowania Konwencji został określony przez kryteria geograficzne (art. 1 w zb. z art. 10 CISG) i oraz materialnoprawne [art. 1 (1), art. 3–5 CISG]. Zakres czasowy natomiast został określony w art. 100 CISG. Rozdział I ma ponadto kluczową doniosłość odnośnie do potrzeby uzupełniania luk i dostosowywania Konwencji do zmieniających się realiów¹⁰.

III. CISG w orzecznictwie sądów krajowych

1. Uwagi ogólne

- 3 Od momentu wejścia w życie Konwencji Państwa-Strony związane są na mocy prawa międzynarodowego publicznego do stosowania jej postanowień w obrębie przewidzianego w niej zakresu¹¹. Sądy krajowe w państwach, które są Sygnatariuszami Konwencji, nie stosują zatem CISG jako prawa zagranicznego lub międzynarodowego, lecz jako zunifikowane prawo krajowe¹². Stosowanie Konwencji nie jest przy tym uzależnione od tego, czy któraś ze stron się na nią powołuje, lecz powinno być zbadane przez sąd *ex officio*. W przypadku gdy spełnione zostały wymagania stawiane przez normy rozdz. I CISG, sąd zobowiązany jest stosować normy Konwencji¹³.
- 4 Sądy krajowe w państwach, które nie są Sygnatariuszami Konwencji nie mają takiego obowiązku. Jeśli jednak, zgodnie z zasadami prawa kolizyjnego, do danego stosunku umownego

⁴ Zob. *Schlechtriem*, 2. wyd. ang. nin. komentarza, Intro art. 1–6, Nb 2; *Ferrari*, 6. wyd. niem. nin. komentarza, Vor art. 1–6, Nb 2; *J Meyer*, *RabelsZ* 69 (2005), 457, 476.

⁵ Zob. Nb 19 i n. poniżej.

⁶ Wraz ze wzrostem liczby Państw-Stron Konwencji praktyczne znaczenie problemów wynikających z art. 95 CISG znacznie zmalało.

⁷ Zob. Nb 6 poniżej; art. 2, Nb 16–18 poniżej; art. 90, Nb 4–6 poniżej.

⁸ Zob. *Schlechtriem*, 2. wyd. ang. nin. komentarza, Intro art. 1–6, Nb 3; por. także: *Ferrari*, 6. wyd. niem. nin. komentarza, Vor art. 1–6, Nb 3.

⁹ Zob. *Schlechtriem*, 2. wyd. ang. nin. komentarza, Intro art. 1–6, Nb 3; por. także: *Ferrari*, 6. wyd. niem. nin. komentarza, Vor art. 1–6, Nb 3. Art. 6 CISG często klasyfikowany jest jako „negatywna przesłanka zastosowania”, zob. *Ferrari*, 6. wyd. niem. nin. komentarza, art. 6, Nb 7, *MünchKomm/Westermann*, art. 1, Nb 5.

¹⁰ Zob. *Schlechtriem*, 2. wyd. ang. nin. komentarza, Intro art. 1–6, Nb 1.

¹¹ *Ferrari*, 6. wyd. niem. nin. komentarza, Vor art. 1–6, Nb 24; *Brunner/Manner/Schmitt*, art. 1, Nb 2; *Schlechtriem/Schroeter*, Nb 32; *Piltz*, *Internationales Kaufrecht*, Nb 2–6.

¹² Zob. *MünchKomm/Westermann*, Vor art. 1, Nb 7.

¹³ Zob. OGH, 8.11.2005 r., CISG-online 1156; *Ferrari*, 6. wyd. niem. nin. komentarza, art. 6, Nb 7; *MünchKomm/Westermann*, Vor art. 1, Nb 1; *Piltz*, *Internationales Kaufrecht*, Nb 2–6.

stosuje się prawo państwa, które jest stroną Konwencji, orzekający sąd zobowiązany jest do stosowania CISG na takiej samej zasadzie jak zrobiliby to sąd tego państwa¹⁴. Taka sytuacja może wystąpić, gdy obie strony umowy sprzedaży mają swoje siedziby handlowe w Państwach-Stro-
nach CISG i normy kolizyjne stosowane przez sąd państwa, które nie jest stroną Konwencji, wskazują na prawo kraju, który jest Sygnatariuszem CISG¹⁵. Może również dojść do sytuacji, w której tylko jedna ze stron umowy sprzedaży ma swoją siedzibę handlową w kraju będącym Sygnatariuszem CISG lub żadna ze stron nie spełnia takiego warunku, a mimo to normy kolizyjne stosowane przez sąd państwa, które nie jest Sygnatariuszem Konwencji wskażą na stosowanie prawa Państwa-Strony CISG, co jest uregulowane w art. 1 (1) (b) CISG¹⁶.

2. Rola norm zawartych w rozdziale pierwszym

Normy rozdz. I mają podwójny cel¹⁷. Po pierwsze, poprzez uregulowanie, że umowa o konkretnym charakterze przedmiotowym z odniesieniami względem różnych państw wpada w zakres stosowania CISG, zostaje znacznie ograniczona potrzeba określania prawa właściwego dla międzynarodowych umów sprzedaży¹⁸. Rozdział I zawiera w tym zakresie normy kolizyjne jednostronne, które określają zakres zastosowania Konwencji¹⁹. Po drugie, w obrębie prawa krajowego Państw-Stron Konwencji, normy rozdziału I wyodrębiają międzynarodowe umowy sprzedaży od tych o czysto krajowym wymiarze, względem których stosuje się prawo krajowe²⁰.

Nie jest zatem możliwe zastosowanie norm kolizyjnych przewidzianych w rozdz. I w przypadkach dotyczących rozróżnienia sfery zastosowania Konwencji a prawa krajowego²¹. Ze względu na art. 90 CISG, który z zasady daje pierwszeństwo porozumieniom międzynarodowym, istnieje tu jednak różnica względem konwencji haskiej o prawie właściwym dla międzynarodowej sprzedaży towarów z 1955 r.²². Zasada, zgodnie z którą (znajdujące zastosowanie) przepisy prawa materialnego mają pierwszeństwo przed normami kolizyjnymi, nie jest tutaj pomocna, gdyż to właśnie możliwość stosowania przepisów prawa materialnego jest punktem spornym²³. Może ona również nie zyskać uznania jako ogólna zasada prawa międzynarodowego publicznego²⁴. Nie można również w żadnym wypadku przeceniać praktycznego znaczenia takiego sporu²⁵. Dla porównania, istnieje zgoda co do tego, że CISG ma pierwszeństwo przed

¹⁴ Zob. *Schlechtriem/Schroeter*, Nb 32.

¹⁵ Zob. *Schlechtriem/Schroeter*, Nb 32.

¹⁶ Zob. odnośnie do zastrzeżeń względem art. 95: Nb 22 poniżej; art. 1, Nb 36–38 poniżej; oraz uwagi do art. 95 poniżej.

¹⁷ Zob. *Schlechtriem*, 2 wyd. ang. nin. komentarza, Intro art. 1–6, Nb 4; *Ferrari*, 6. wyd. niem. nin. komentarza, Vor art. 1–6, Nb 5.

¹⁸ Zob. *Ferrari*, 6. wyd. niem. nin. komentarza, Vor art. 1–6, Nb 5; *Kröll et al./Mistelis*, art. 1, Nb 47; *Honsell/Siehr*, art. 1, Nb 2.

¹⁹ Zob. *Schlechtriem*, 2. wyd. ang. nin. komentarza, Intro art. 1–6, Nb 4; *Schroeter*, UN-Kaufrecht, § 5, Nb 120.

²⁰ Zob. *Schlechtriem*, 2. wyd. ang. nin. komentarza, Intro art. 1–6, Nb 4; *Ferrari*, 6. wyd. niem. nin. komentarza, Vor art. 1–6, Nb 5. Lecz zob. *Schlechtriem/Schroeter*, Nb 38 i n. *Maultzsch*, FS Schwenzer, s. 1213–25 uważa, że art. 1(1)(b) CISG ma podwójną naturę.

²¹ Zob. *Schlechtriem*, 2. wyd. ang. nin. komentarza, Intro art. 1–6, Nb 5. Nieuwzględnione przez BGer, 16.12.2008 r., CISG-online 1800, ad. 4. Poprawny pogląd wyrażony np. przez HGer Aargau, 20.9.2007 r., CISG-online 1742, ad. 3.1 i n.

²² *Schlechtriem*, 2. wyd. ang. nin. komentarza, art. 90, Nb 6; *Staudinger/Magnus*, art. 90, Nb 15; *MünchKomm/P. Huber*, art. 90, Nb 5; *Soergel/Lüderitz/Dettmeier*, art. 90, Nb 3; *Enderlein/Maskow/Strohbach*, art. 90, ad. 4; *Herber/Czerwenka*, art. 90, Nb 3. Stronami tej Konwencji są Dania, Finlandia, Francja, Włochy, Niger, Norwegia, Szwecja i Szwajcaria.

²³ Opierając się na zasadzie utworzonej przez *Zweigert/Drobnig*, *Rabelsz* 29 (1965), 146, 161, oczywiście w innym kontekście, a przez to faworyzując pierwszeństwo CISG, *Ferrari*, 6. wyd. niem. nin. komentarza, Vor art. 1–6, Nb 34, z dalszymi odwołaniami szczególnie względem włoskich orzeczeń sądowych; *MünchKommHGB/Ferrari*, art. 90, Nb 4; *Honsell/Siehr*, art. 90, Nb 5; *Honnold/Flechtner*, Nb 464.4. Szczegółowa krytyka: *Schroeter*, UN-Kaufrecht, § 14, Nb 89–96. Por. w tym temacie także art. 90, Nb 8 poniżej.

²⁴ Zob. *Schroeter*, UN-Kaufrecht, § 14, Nb 94 z odniesieniami.

²⁵ Zob. *Honnold/Flechtner*, Nb 464 („na szczęście taki konflikt [...] będzie należał do rzadkości”); *Bridge*, Int'l Sale of Goods, Nb 10.14 („można osiągnąć ten sam rezultat poprzez różne środki”); *Schroeter*, UN-Kaufrecht, § 14, Nb 90. Wraz z wzrostem liczby Państw-Stron CISG niebezpieczeństwo, że poprzez zastosowanie konwencji haskiej o prawie właściwym dla międzynarodowej sprzedaży towarów z 1955 r. wskazane zostaną różne porządki prawne do różnych kwestii prawnych wynikających z tej samej umowy sprzedaży, maleje.

Konwencją haską z 1986 r. o prawie właściwym dla umów międzynarodowej sprzedaży towarów ze względu na postanowienia art. 23 tej ostatniej²⁶. PrWiZobUmK²⁷ w art. 21 ustanawia podobną zasadę do tej z art. 90 CISG, co prowadzi do negatywnego konfliktu, tj. sytuacji, w której każda z konwencji daje pierwszeństwo tej drugiej. Ze względu na to, że CISG bezpośrednio odnosi się do umów sprzedaży, a PrWiZobUmK – w przeciwieństwie do konwencji haskiej o prawie właściwym dla międzynarodowej sprzedaży towarów z 1955 r. – obejmuje wszystkie umowne stosunki zobowiązaniowe, zasada *lex specialis derogat legi generali* istotnie prowadzi w takim przypadku do pierwszeństwa CISG²⁸. Relacja pomiędzy CISG a rozp. Rzym I, które znajduje zastosowanie do wszystkich umów zawartych po 17.12.2009 r.²⁹, może być wreszcie wyjaśniona poprzez odwołanie do art. 25 rozp.³⁰. Oczywiście mówimy tutaj o wypadku, gdy istnienie jakiegokolwiek konfliktu pomiędzy nimi nie zostało wykluczone już na wcześniejszym etapie, wskazując na pierwszeństwo CISG ze względu na to, że rozporządzenia UE nie powinny być rozumiane jako porozumienia międzynarodowe w myśl art. 90 CISG³¹.

3. Pozostały zakres stosowania norm kolizyjnych

- 7 Z powyższej zasady wynika, że stosowanie norm kolizyjnych nie jest zasadniczo dopuszczalne, jeśli prawem właściwym dla sprzedaży jest CISG³². Nie podlega natomiast dyskusji to, że inaczej wygląda sytuacja, gdy sama Konwencja wskazuje odmiennie, czy to wyraźnie określając, czy też wyłączając pewne aspekty z zakresu swojego zastosowania³³.
- 8 Pierwsze istotne wyłączenie względem ogólnej zasady można znaleźć w art. 1 (1) (b) CISG. Przepis ten utrzymuje stosowanie norm CISG także względem umów sprzedaży, w których tylko jedna ze stron ma lub nawet, gdy żadna ze stron nie ma swojej siedziby handlowej (art. 10 CISG) w Umawiającym się Państwie [art. 99 (2) CISG], ale normy prawa prywatnego międzynarodowego państwa forum rozstrzygającego spór – bez względu na to, czy jest to Sygnatariusz Konwencji – nakazują stosowanie prawa państwa, które jest stroną Konwencji. W taki sposób zakres zastosowania Konwencji zostaje rozszerzony poza sferę przewidzianą w art. 1 (1) (a) CISG, a sięgnięcie do norm kolizyjnych na wstępnym etapie jest konieczne dla jej zastosowania.
- 9 Pozostałe przypadki, w których należy odwołać się do stosownych norm kolizyjnych w celu wyznaczenia prawa właściwego, zostały zawarte w art. 2 CISG, który wyłącza pewne umowy ze względu na ich przeznaczenie, okoliczności, w jakich zostały zawarte lub ich przedmiot. Ponadto art. 3 (1) CISG wyłącza umowy, w których materiały dostarczone przez kupującego w celu produkcji towarów stanowią zasadniczą część materiałów niezbędnych do produkcji. Podobnie art. 3 (2) CISG wyłącza umowy, których przeważającą część zobowiązań strony dostarczającej towary polega na świadczeniu usług lub pracy. Art. 4 zd. 2 CISG wyłącza z kolei kwestie dotyczące ważności (lit. a) oraz skutków, jakie umowa może mieć względem własności sprzedanych towarów (lit. b). W końcu art. 5 CISG wyłącza z zakresu zastosowania Konwencji

²⁶ Zob. *Honnold/Flechtner*, Nb 464.4; *Schroeter*, UN-Kaufrecht, § 9, Nb 101.

²⁷ Dla państw członkowskich UE (za wyjątkiem Danii) konwencja ta została zastąpiona przez rozporządzenie Rzym I, które znajduje zastosowanie, zgodnie z postanowieniami swojego art. 28, do wszystkich umów zawartych po 17.12.2009 r.

²⁸ Zob. *Schroeter*, UN-Kaufrecht, § 14, Nb 41.

²⁹ Zob. art. 28 rozporządzenia Rzym I.

³⁰ Sformułowanie art. 25 rozporządzenia Rzym I jest niefortunne, gdyż wymaga, by konwencja międzynarodowa zawierała normy kolizyjne. Powinno być ono rozumiane w taki sposób, który obejmuje jednostronne normy kolizyjne przewidziane w rozdz. I CISG.

³¹ Odnośnie do pierwszeństwa CISG (wynikającego z różnych przyczyn) zob. *Schlechtriem*, 2. wyd. ang. nin. komentarza, art. 90, Nb 3; *Ferrari*, 6. wyd. niem. nin. komentarza, Vor art. 1–6, Nb 34; *Bridge*, Int'l Sale of Goods, Nb 10.16 (na podstawie art. 25 rozporządzenia Rzym I), *Honsell/Siehr*, art. 90, Nb 6; *Staudinger/Magnus*, art. 90, Nb 17; *Schroeter*, UN-Kaufrecht, § 9, Nb 40; *Schlechtriem/Schroeter*, Nb 822; *Piltz*, Internationales Kaufrecht, Nb 2–176–2–177. Por. także odnośnie do tej dyskusji – włącznie z dyrektywami UE – art. 2, Nb 16–18 poniżej, art. 5, Nb 16 poniżej, art. 90, Nb 4–6 poniżej.

³² Zob. Nb 3 i n. powyżej; *Staudinger/Magnus*, Einl zum CISG, Nb 42; *Schlechtriem/Schroeter*, Nb 8.

³³ Zob. *Schlechtriem*, 2. wyd. ang. nin. komentarza, Intro art. 1–6, Nb 6, 11.

kwestię odpowiedzialności sprzedającego za śmierć lub utratę zdrowia jakiegokolwiek osoby spowodowane przez towary³⁴.

Dodatkowo, art. 7 (2) CISG przewiduje, że prawo krajowe wskazane przez normy kolizyjne może zostać wykorzystane do wypełnienia luk w zakresie objętym stosowaniem Konwencji. Przepis ten różni się jednak od wspomnianych wyżej wyłączeń, gdyż przewidziany przez niego mechanizm stanowi narzędzie *ultima ratio* i powinien być używany jedynie wówczas, gdy dana kwestia nie może być rozstrzygnięta przez odwołanie do ogólnych zasad, na których opiera się CISG³⁵. 10

IV. CISG w arbitrażu

1. Uwagi ogólne

Trybunały arbitrażowe nie są ani organem państwa, w którym mają swoją siedzibę, ani nie muszą stosować prawa tego państwa jako swojego *lex fori* dla celów określenia prawa właściwego³⁶. Dlatego też, jak ma to miejsce w sądach krajowych znajdujących się w państwach niebędącymi stronami CISG, trybunały nie są zobowiązane, aby najpierw zbadać właściwość CISG i stosować Konwencję, jeśli spełnione zostały wymogi art. 1 (1) CISG³⁷. Ich punktem wyjściowym w ustalaniu prawa właściwego są odpowiednie przepisy w obrębie regulacji arbitrażowych lub właściwych norm proceduralnych³⁸. Biorąc powyższe pod uwagę, w zależności od postanowień właściwego prawa i regulacji arbitrażu, CISG może znajdować zastosowanie w postępowaniu arbitrażowym albo ze względu na wybór dokonany przez strony, albo ze względu na określenie prawa właściwego przez trybunał arbitrażowy³⁹. 11

2. Wybór prawa właściwego przez strony

Prawo, które znajduje zastosowanie w postępowaniu arbitrażowym, to przede wszystkim prawo, które zostało wybrane przez strony⁴⁰. Jeśli strony odwołują się ogólnie do prawa państwa, które jest stroną Konwencji, nie czyniąc przy tym szczegółowych zastrzeżeń, CISG z zasa- 12

³⁴ Odnośnie do sporu wokół zakresu tego wyłączenia zob. art. 5, Nb 8 poniżej.

³⁵ Dla porównania art. 17 ULIS przewidywał, że każda luka może i powinna być uzupełniona w zgodzie z zasadami ogólnymi.

³⁶ *Kröll et al./Mistelis*, art. 1, Nb 17; *Goode*, (2007) 19 Pace Int'l L Rev 56; *Petrochilos*, (1999) 52 Rev Hell Dr Int'l 195; *Kröll*, Arbitration and CISG, s. 59, 64.

³⁷ *Brunner/Manner/Schmitt*, art. 1, Nb 16; *Schlechtriem/Schroeter*, Nb 3 („podobnie do sytuacji w krajach, które nie są stronami”); *P. Huber/Mullis/P. Huber*, s. 67; *Petrochilos*, (1999) 52 Rev Hell Dr Int'l 195; *Kröll*, Arbitration and CISG, s. 59, 65; *Janssen/Spilker*, *RebelsZ* 77 (2013), 131, 138; *Schmidt-Ahrendts*, (2011) *Belgrade L Rev* 211, 214 i n.; *U P Gruber*, (2009) 15 Int'l Bus LJ 15, 28. Lec. zob. Schiedsgericht der Börse für landwirtschaftliche Produkte in Wien, 10.12.1997 r., CISG-online 351; *Staudinger/Magnus*, art. 1, Nb 120; *MünchKommHGB/Benicke*, art. 1, Nb 41; prawdopodobnie także *Ferrari*, 6. wyd. niem. nin. komentarza, art. 1, Nb 82–83. Niemniej trybunały stosowały również CISG na podstawie art. 1(1)(a), zob. Int Ct Russian CCI, 9.4.2004 r., CISG-online 1207; CIETAC, 10.12.2003 r., CISG-online 1546; Int Ct Russian CCI, 25.6.2003 r., CISG-online 978; Int Ct Russian CCI, 3.3.1997 r., CISG-online 1298.

³⁸ *Kröll et al./Mistelis*, art. 1, Nb 17; *Brunner/Manner/Schmitt*, art. 1, Nb 18; *P. Huber/Mullis/P. Huber*, s. 67; *Kröll*, Arbitration and CISG, s. 59, 66 i n.; *Schmidt-Ahrendts*, (2011) *Belgrade L Rev* 211, 214; *U P Gruber*, (2009) 15 Int'l Bus LJ 15, 28.

³⁹ *Kröll et al./Mistelis*, art. 1, Nb 17; *Brunner/Manner/Schmitt*, art. 1, Nb 18; *P. Huber/Mullis/P. Huber*, s. 67; *Kröll*, Arbitration and CISG, s. 59, 66 i n.; *Schmidt-Ahrendts*, (2011) *Belgrade L Rev* 211, 214; *U P Gruber*, (2009) 15 Int'l Bus LJ 15, 28.

⁴⁰ Zob. np. art. 21(1), zd. 1, regulaminu arbitrażowego ICC z 2021 r.; art. 22.3 regulaminu arbitrażowego LCIA z 2020 r.; art. 31(1) regulaminu arbitrażu międzynarodowego AAA z 2014 r.; art. 24.1 regulaminu arbitrażowego DIS z 2018 r.; art. 33(1) szwajcarskiego regulaminu międzynarodowego arbitrażu („Swiss Rules”) z 2012 r.; art. 27(1) regulaminu arbitrażowego VIAC z 2018 r.; art. 27(1) regulaminu arbitrażowego SCC z 2017 r.; art. 32 regulaminu arbitrażowego CIDRA z 2005 r.; art. 35(1) regulaminu arbitrażowego CRCICA z 2011 r.; art. 33(1) regulaminu arbitrażowego DIAC z 2007 r.; art. 23(1) regulaminu arbitrażowego Int Ct Russian CCI z 2017 r.; art. 41(1) regulaminu arbitrażowego Int Ct Ukrainian CCI z 2020 r.; art. 32(1) regulaminu arbitrażowego Int Ct Hungarian CCI z 2019 r.; art. 28(1) Prawa Modelowego UNCITRAL o międzynarodowym arbitrażu handlowym w wersji z 2006 r.; art. 35(1) Regulaminu arbitrażowego UNCITRAL z 2010 r. To, czy strony mogą dokonać wyboru PICC, *lex mercatoria* lub innego zbioru ogólnych zasad, jest przedmiotem ciągłej dyskusji i nie może być rozstrzygnięte w niniejszym komentarzu, zob. odnośnie do tego zagadnienia *Lew/Mistelis/Kröll*, *Commercial Arbitration*, Nb 18–41 i n.

dy znajduje zastosowanie jako część tego porządku prawnego pod warunkiem, że spełnione są wymogi art. 1 (1) Konwencji⁴¹. Klauzula wyboru prawa, która odwołuje się wyłącznie do stosowania CISG, również prowadzi do stosowania Konwencji. Sporne jest natomiast, czy Konwencja może zostać wskazana jako prawo niepaństwowe na poziomie norm kolizyjnych, czy też jedynie na poziomie prawa materialnego, tj. czy przepisy Konwencji stają się jedynie częścią umowy, pozostawiając kwestię stosowania prawa właściwego na zasadach ogólnych nienaruszoną⁴². Odwołanie do *lex mercatoria* może prowadzić do zastosowania CISG, jeśli jest ono uznawane za dopuszczalne i uznaje się, że CISG stanowi część *lex mercatoria*⁴³. Prawo właściwe dla kwestii, które nie zostały uregulowane w Konwencji, musi wówczas zostać określone przez trybunał w zgodzie z właściwym prawem arbitrażowym i zasadami, które mogą wskazywać bezpośrednią (fr. *voie directe*) lub pośrednią (fr. *voie indirecte*) drogę do jego ustalenia.

3. Wskazanie prawa właściwego przez trybunał

(a) Normy kolizyjne

- 13 Przepisy i zasady prawa arbitrażowego mogą stanowić, że właściwe prawo materialne należy określić za pomocą norm kolizyjnych (fr. *voie indirecte*)⁴⁴. W takiej sytuacji arbitrzy przede wszystkim do siedziby postępowania arbitrażowego⁴⁵ – normami kolizyjnymi właściwymi dla siedziby postępowania arbitrażowego⁴⁶. Wydaje się, że współcześnie preferowany jest pogląd łączony⁴⁷. Jakakolwiek metoda została użyta przez trybunał do rozstrzygnięcia kwestii właściwego prawa, CISG znajdzie zastosowanie, jeśli trybunał uzna, że właściwe jest prawo Państwa-Strony Konwencji⁴⁸. Sytuacja przedstawia się inaczej jedynie, gdy tylko jedna ze stron ma swoją siedzibę handlową w państwie będącym stroną Konwencji lub żadna ze stron nie spełnia tego wymogu, a państwo będące stroną Konwencji, do którego prawa trybunał zostaje odesłany przez zastosowanie norm kolizyjnych, nie jest związane art. 1 (1) (b) CISG ze względu na zastrzeżenie dokonane zgodnie z art. 95 CISG. Do takiej samej sytuacji dojdzie wówczas, gdy prawo arbitrażowe lub regulamin arbitrażowy wskazują na prawo kraju najbliższego związanego z umową⁴⁹, a kraj ten jest Sygnatariuszem Konwencji. W ostatnim czasie znaczna część doktryny zgodziła się co do tego, że zgodnie z *voie indirecte*, art. 1 (1) (a) CISG powinien znajdować zastosowanie jako właściwa norma kolizyjna, co z kolei pozbawi zastosowania pozostałe normy kolizyjne, w tym art. 1 (1) (b) CISG⁵⁰.

(b) Bezpośredni wybór prawa właściwego

- 14 W ostatnim czasie prawo i regulaminy arbitrażowe wykazują tendencję do dawania arbitrom większej swobody w bezpośrednim wskazaniu prawa właściwego dla oceny strony material-

⁴¹ Int Ct Russian CCI, 27.4.2005 r., CISG-online 1500; ICC Ct Arb, 11333/2002, CISG-online 1420; 9187/1999, CISG-online 705; 8324/1995, CISG-online 569; 7844/1994, CISG-online 567; 7660/JK, CISG-online 129; 6653/1993, CISG-online 71; Kröll, Arbitration and CISG, s. 59, 67. Zob. odnośnie do tego zagadnienia art. 6, Nb 13–19 poniżej.

⁴² Zob. Petrochilos, (1999) 52 Rev Hell Dr Int'l 208. Moses, Commercial Arbitration, s. 69–70 zaleca dodatkowy wybór prawa krajowego, które będzie miało zastosowanie względem kwestii nieuregulowanych przez CISG. Ogólne zalecenie Schlechtriem/Schroeter, Nb 24. Odnośnie do kwestii, czy taki wybór prawa właściwego skutkuje na poziomie norm kolizyjnych czy jedynie wciela CISG do umowy zob. art. 6, Nb 29–36 poniżej.

⁴³ Zob. Ferrari, 6. wyd. niem. nin. komentarza, art. 1, Nb 84, z odwołaniami. Przeciwno klasyfikowaniu CISG jako (części) *lex mercatoria* zob. Janssen/Spilker, RabelsZ 77 (2013), 131, 149 i n.

⁴⁴ Zob. art. 32(1) regulaminu arbitrażowego CIDRA z 2005 r.; art. 14(2) regulaminu arbitrażowego Int Ct Ukrainian CCI; art. 14(2) regulaminu arbitrażowego Int Ct Hungarian CCI; art. 33(1) Regulaminu arbitrażowego UNCITRAL.

⁴⁵ Zob. Goode, (2007) 19 Pace Int'l L Rev 56.

⁴⁶ Zob. Lew/Mistelis/Kröll, Commercial Arbitration, Nb 17–51 z odniesieniami. Por. także art. 14(2) regulaminu arbitrażowego Int Ct Hungarian CCI zobowiązujące trybunał do stosowania węgierskich norm kolizyjnych.

⁴⁷ Moses, Commercial Arbitration, s. 77; Lew/Mistelis/Kröll, Commercial Arbitration, Nb 17.61 i n; Petrochilos, (1999) 52 Rev Hell Dr Int'l 202.

⁴⁸ Zob. Serbian Chamber of Commerce, 15.7.2008 r., CISG-online 1795; Int Ct Russian CCI, 18.7.2005 r., CISG-online 1502 [rosyjski kupujący i indyjski sprzedający zawarli w umowie klauzulę wyboru prawa wskazującą prawo rosyjskie; trybunał zastosował CISG na podstawie art. 1(1)(b)]. Zob. także Staudinger/Magnus, art. 1, Nb 121.

⁴⁹ Zob. art. 35(1) regulaminu arbitrażowego CRCICA z 2011 r.

⁵⁰ Kröll, Arbitration and CISG, s. 59, 68; Janssen/Spilker, RabelsZ 77 (2013), 131, 142; Schmidt-Ahrendts, (2011) Belgrade L Rev 211, 216.

nej danego sporu⁵¹. W takich przypadkach CISG może znajdować zastosowanie jako wskazane przez arbitra prawo, które jest najbardziej właściwe⁵². Takimi sytuacjami powinny być szczególnie te przypadki, w których obie strony mają siedziby handlowe w Umawiających się Państwach⁵³. CISG w szczególności oferuje rozwiązania, które są odpowiednio dopasowane do potrzeb handlu międzynarodowego i wokół których zbudowany został bogaty zasób orzeczeń sądów krajowych i trybunałów arbitrażowych, jak też opracowań naukowych, co z kolei pozwala arbitrom i stronom na szybkie i tym samym wydajne zastosowanie norm Konwencji. CISG może przez to spełniać swoją rolę prawa najbardziej odpowiedniego dla niektórych umów sprzedaży, nawet w sytuacjach, gdy nie zostały spełnione terytorialne przesłanki jej zastosowania. To samo odnosi się do sytuacji, gdy trybunał stosuje *lex mercatoria* do rozwiązania sporu, a za jedną z części *lex mercatoria* uznana zostanie CISG, co przeważnie ma miejsce w odniesieniu do międzynarodowych umów sprzedaży.

V. Zastosowanie CISG

1. Bezpośrednie zastosowanie

W przeciwieństwie do ULF i ULIS, które były uważane za prawo jednolite, CISG została 15 stworzona jako *convention intégrale*⁵⁴. Jej jednolite zasady nie zostały zawarte w formie aneksu do międzynarodowej konwencji (fr. *traité-contrat*), jak miało to miejsce w przypadku ULF i ULIS, ale zostały włączone do samej Konwencji⁵⁵. Czyni to CISG traktatem samowystaczącym, w związku z czym może być stosowana bezpośrednio⁵⁶. Wynika z tego, że jej oryginalny tekst w (jednakowo)⁵⁷ autentycznych wersjach językowych (angielskiej, arabskiej, chińskiej, francuskiej, hiszpańskiej i rosyjskiej) znajduje zastosowanie do umów. Tłumaczenia na inne języki – tak jak przykładowo tłumaczenie na język niemiecki, które zostało przyjęte przez kraje niemieckojęzyczne⁵⁸, czy tłumaczenie na język polski, przyjęte przez Rzeczpospolitą Polską – nie są wiążące i mogą jedynie służyć jako pomoc dla sądów w danych krajach⁵⁹.

2. Wersje językowe

W teorii wszystkie sześć oficjalnych języków powinny być jednakowo uwzględnione jako 16 tekst autentyczny Konwencji⁶⁰. Biorąc pod uwagę to, że wstępne prace nad Konwencją były prowadzone w przeważającej większości w języku angielskim i francuskim, rozsądne jest danie tym dwóm językom priorytetu⁶¹. Przeważający pogląd nadaje nawet taki priorytet jedynie wersji

⁵¹ Zob. art. 21(1), zd. 2, regulaminu arbitrażowego ICC z 2021 r.; art. 22.3 regulaminu arbitrażowego LCIA z 2020 r.; art. 31(1) regulaminu arbitrażowego AAA 2014 r.; art. 27(1) regulaminu arbitrażowego SCC z 2017 r.; art. 24(c) regulaminu arbitrażowego JAMS z 2014 r.; art. 27(2) regulaminu arbitrażowego VIAC z 2018 r.; art. 33(1) regulaminu arbitrażowego DIAC z 2007 r.

⁵² Kröll, Arbitration and CISG, s. 59, 69; Janssen/Spilker, RabelsZ 77 (2013), 131, 145; Schmidt-Ahrendts, (2011) Belgrade L Rev 211, 216.

⁵³ Zob. Staudinger/Magnus, art. 1, Nb 122.

⁵⁴ Por. YB VI (1975), s. 50, Nr 13.

⁵⁵ Odnośnie do tej techniki kodyfikacyjnej zob. także Czerwenka, s. 124; Lebedev, Rev dr unif 1981 I, 15 i n.

⁵⁶ Zob. Ferrari, 6. wyd. niem. nin. komentarza, Vor art. 1–6, Nb 24, z licznymi odwołaniami.

⁵⁷ Zob. rozdz. dot. klauzuli potwierdzającej poniżej.

⁵⁸ Por. adnotacje odnośnie do CISG, BT-Drs 11/3076, s. 38. Pomimo że realne skutki bezpośredniego stosowania CISG w Niemczech są znaczące, w praktyce nie odnotowano żadnych poważnych problemów, mimo pewnego braku precyzji, który pojawił się w procesie tłumaczenia, zob. Staudinger/Magnus, art. 7, Nb 19; Ferrari, 6. wyd. niem. nin. komentarza, Vor art. 1–6, Nb 28; Friehe/Huck, IHR 2008, 14, 24. Odnośnie do art. 39(1) CISG i nieprecyzyjnego tłumaczenia względem standardów, które należy stosować względem określania charakteru wady zob. BGer, 11.11.2003 r., CISG-online 840, ad. 4.3.

⁵⁹ Zob. Schlechtriem, 2. wyd. ang. nin. komentarza, Intro art. 1–6, Nb 27; Ferrari, 6. wyd. niem. nin. komentarza, Vor art. 1–6, Nb 27; Staudinger/Magnus, art. 7, Nb 15; Piltz, Internationales Kaufrecht, Nb 182–183.

⁶⁰ Por. także art. 33 Konwencji wiedeńskiej z 23.5.1969 r. o prawie traktatów, Dz.U. 1990, Nr 74, poz. 439.

⁶¹ Zob. Schlechtriem, 2. wyd. ang. nin. komentarza, Intro art. 1–6, Nb 29; MünchKomm/Westermann, Vor art. 1, Nb 16; Zeller, (2003) 23 J L & Com 43.

angielskiej⁶². Nie oznacza to jednak, że nie można uwzględnić znaczenia danej normy w innym kontekście prawnym i językowym, jeśli wywodzi się ona z propozycji złożonej przez przedstawicieli danego obszaru⁶³.

- 17 W przypadku rozbieżności pomiędzy oficjalnymi wersjami językowymi, TraktatK⁶⁴ wskazuje na potrzebę odwołania się okoliczności towarzyszących zawieraniu traktatu. Jeśli tekst oryginalny rodzi wątpliwości lub – co jest częstszym przypadkiem – znaczenie jednej z (sześciu!) oryginalnych wersji językowych różni się w sposób istotny, niezbędne będzie odwołanie się do okoliczności, w jakich Konwencja została przyjęta, a przez to w szczególności także do zamiarów Konferencji⁶⁵.

VI. Ograniczanie zakresu zastosowania poprzez zastrzeżenia

1. Zasada naczelna

- 18 Podobnie jak miało to miejsce w odniesieniu do ULIS i pośrednio do ULF, zakres zastosowania CISG może zostać ograniczony poprzez zastrzeżenia. W obrębie CISG zakres zastrzeżeń jest zamknięty (art. 98 CISG)⁶⁶, zostały one wyliczone w art. 92–96 CISG. Co najmniej w zakresie możliwych rezultatów, art. 90 CISG jest uznawany za dodatkowe zastrzeżenie, gdyż zgodnie z nim, porozumienia międzynarodowe dotyczące spraw regulowanych przez CISG mają pierwszeństwo przed Konwencją⁶⁷.

2. Pojedyncze zastrzeżenia

(a) Wyłączenie stosowania części II lub części III (art. 92 CISG)

- 19 Zastrzeżenie to daje Umawiającym się Państwom możliwość zdecydowania, czy chcą dopuścić stosowanie zarówno norm dotyczących zawarcia umowy sprzedaży (cz. II), jak i regulacji dotyczących sprzedaży towarów (cz. III), czy też chcą wyłączyć zastosowanie którejs z tych części⁶⁸. W odniesieniu do kwestii uregulowanych przez część, której zastosowanie zostało wyłączone poprzez zastrzeżenie ze strony Sygnatariusza CISG, państwo, które dokonało zastrzeżenia nie jest uznawane za Umawiające się Państwo w rozumieniu art. 1 CISG [art. 92 (2) CISG]⁶⁹.

(b) Wyłączenie stosowania względem pojedynczych części terytorium (art. 93 CISG)

- 20 Zastrzeżenie to ma znaczenie dla krajów, które w świetle międzynarodowego prawa publicznego reprezentowane są w ramach większego podmiotu, posiadając jednocześnie odrębny system prawny, określony w ramach prawa konstytucyjnego (np. kraje związkowe, stany lub kantony w ramach federacji, czy też republiki występujące jako wspólnota)⁷⁰. Art. 93 CISG umożliwia

⁶² Zob. BGer, 11.11.2003 r., CISG-online 840, ad. 4.3.; *Ferrari*, 6. wyd. niem. nin. komentarza, Vor art. 1–6, Nb 26; *Staudinger/Magnus*, art. 7, Nb 17, 33; *MünchKomm/Westermann*, art. 7, Nb 7; *Brunner/Wagner*, art. 7, Nb 5; *Honsell/Melis*, art. 7, Nb 10; *Schlechtriem/Schroeter*, Nb 104; *Piltz*, Internationales Kaufrecht, Nb 182–183. Krytyka względem tego poglądu została wyrażona przez *Kröll et al./Perales Viscasillas*, art. 7, Nb 34; *Flechtner*, (1998) 17 J L & Com 208.

⁶³ Zob. *Schlechtriem*, 2. wyd. ang. nin. komentarza, Intro art. 1–6, Nb 29.

⁶⁴ Zgodnie z art. 33(4) TraktatK należy wówczas kierować się przedmiotem i celem traktatu.

⁶⁵ Wyrazistym przykładem jest art. 3(2) CISG, gdzie wersja francuska wyraźnie odbiega od pozostałych.

⁶⁶ Por. także komentarz odnośnie do tego przepisu.

⁶⁷ Szczegółowe informacje zob. komentarz odnośnie do tego przepisu.

⁶⁸ Dania, Finlandia, Norwegia i Szwecja w przeszłości skorzystały z tego zastrzeżenia i wyłączyły cz. II CISG. Wszystkie te kraje w późniejszym czasie wycofały jednak owe zastrzeżenie.

⁶⁹ Odnośnie do skutków takiego zastrzeżenia zob. szczegółowe informacje zawarte w komentarzu do art. 92 CISG. Art. 92 CISG podtrzymuje wcześniejszą sytuację, w której istniały dwie konwencje międzynarodowe (ULF i ULIS) stosowane osobno do kwestii zawarcia umowy i sprzedaży towarów, zob. *Schlechtriem*, 2. wyd. ang. nin. komentarza, Intro art. 1–6, Nb 18; *Ferrari*, 6. wyd. niem. nin. komentarza, Vor art. 1–6, Nb 15.

⁷⁰ Zastrzeżenie to nie ma swojego poprzednika w konwencjach haskich. Do tej pory Australia, Dania, Holandia i Nowa Zelandia nie rozszerzyły stosowania Konwencji na całość swoich terytoriów. Takie rozszerzenie miało natomiast miejsce w przypadku Kanady. Więcej informacji zob. komentarz do art. 93 CISG. Identyczne, a przynajmniej podobne przepisy można odnaleźć np. w art. 32 PrzedMiędzSprzTowK; art. 24 Konwencji UNIDROIT z 1983 r. o przedstawicielstwie w międzynarodowej sprzedaży towarów; art. 14 Konwencji UNIDROIT o skradzionych lub nielegalnie wywiezionych

Sygnatariuszom Konwencji ograniczenie zakresu jej stosowania do jednej lub kilku części terytorium, w których zgodnie z konstytucją mają zastosowanie różne systemy prawne w odniesieniu do kwestii uregulowanych w Konwencji. Jednostki terytorialne, na które nie rozciąga się stosowanie CISG, nie mają charakteru Umawiającego się Państwa [art. 93 (3) CISG]. W związku z tym siedziba handlowa znajdująca się w obrębie takiego terytorium nie jest uznawana za siedzibę znajdującą się na terenie Umawiającego się Państwa.

(c) Wyłączenie stosowania pomiędzy państwami mającymi identyczny lub zbliżony system prawny (art. 94 CISG)

Przepis ten umożliwia Sygnatariuszom CISG wstrzymanie się od jej stosowania do umów 21
względem transakcji handlowych między Państwami-Stronami Konwencji, które mają identyczny lub zbliżony system prawny⁷¹. Zawiera on dwie różne, lecz powiązane ze sobą możliwości dokonania zastrzeżenia. Pierwsza z nich – art. 94 (1) CISG – odnosi się do sytuacji, w której kilka państw, mających identyczny system prawny lub których systemy prawne są ze sobą zbliżone, są Sygnatariuszami Konwencji. Mogą one (także wspólnie) oświadczyć, że CISG nie ma zastosowania do umów pomiędzy stronami mającymi swoje siedziby handlowe na ich terytoriach. Druga natomiast – art. 94 (2) CISG – dotyczy przypadków, gdy Państwo-Strona Konwencji ma identyczny lub zbliżony system prawny do jednego lub kilku państw, które nie są Sygnatariuszami CISG. Może ono wówczas oświadczyć, że Konwencji nie stosuje się do umów pomiędzy stronami mającymi swoje siedziby handlowe na terenie wskazanych krajów. Gdy państwo niebędące Sygnatariuszem, względem którego takie zastrzeżenie uczyniono, przystępuje do Konwencji w późniejszym czasie, oświadczenie to zmienia swój charakter na oświadczenie złożone zgodnie z art. 94 (1) CISG, pod warunkiem że ów nowy Sygnatariusz również złoży stosowne oświadczenie [art. 94 (3) CISG]⁷².

(d) Wyłączenie stosowania art. 1 (1) (b) (art. 95 CISG)

Zastrzeżenie to daje Umawiającym się Państwom możliwość wykluczenia art. 1 (1) (b) 22
CISG, co – pod pewnymi warunkami – rozszerza zakres stosowania Konwencji poza transakcje pomiędzy podmiotami z Państw-Stron CISG⁷³. Jeśli dane Państwo korzysta z możliwości takiego zastrzeżenia, ma ono możliwość wyboru tego, jakie prawo powinno być stosowane do międzynarodowych umów sprzedaży zawartych między stroną pochodzącą z jego własnego terytorium a stroną z państwa, które nie jest Sygnatariuszem Konwencji⁷⁴. Wpływ takiego zastrzeżenia na sądy w innych krajach jest powodem ciągłej debaty⁷⁵.

(e) Wyłączenie stosowania zasady swobody formy (art. 96 CISG)

Artykuł 96 CISG umożliwia tym Umawiającym się Stronom, które wymagają, by umowa 23
sprzedaży została zawarta na piśmie, aby wymóg ten utrzymały również względem umów objętych zakresem stosowania CISG, pod warunkiem że jedna ze stron umowy ma swoją siedzibę handlową w państwie, które dokonało takiego zastrzeżenia⁷⁶. Rzeczywiste skutki zastosowania tego przepisu są jednak w dalszym ciągu tematem żywej debaty⁷⁷.

dobrach kultury z 1995 r.; art. 16 Konwencji UNIDROIT z 1988 r. o faktoringu międzynarodowym; art. 18 Konwencji UNIDROIT z 1988 r. o międzynarodowym leasingu finansowym.

⁷¹ Art. 94 CISG nawiązuje w istocie do art. 2 ULIS. Póki co z możliwości takiego zastrzeżenia skorzystały Dania, Finlandia, Norwegia i Szwecja. Ich oświadczenia odnoszą się do umów sprzedaży między stronami w tych państwach oraz między stroną z któregośkolwiek z nich a stroną z Islandii. Kraje Beneluksu, Australia i Nowa Zelandia również wyraziły zainteresowanie dokonaniem podobnego zastrzeżenia, zob. O R, s. 436.

⁷² Szczegółowe informacje zob. komentarz do art. 94.

⁷³ Do dziś z takiego zastrzeżenia skorzystały Chiny, Czechy, Saint Vincent i Grenadyny, Singapur, Słowacja oraz USA. Niemcy oświadczyły, że nie będą stosowały art. 1(1)(b) CISG względem państw, które dokonały oświadczenia o wyłączeniu stosowania tego przepisu.

⁷⁴ Szczegółowe informacje zob. komentarze do art. 95 CISG.

⁷⁵ Szczegółowe informacje zob. art. 1 Nb 36–38 poniżej, art. 95, Nb 2, 3 poniżej.

⁷⁶ Póki co z tego zastrzeżenia skorzystała Argentyna, Armenia, Białoruś, Chile, Paragwaj, Rosja, Ukraina i Węgry. Estonia odstąpiła od niego w roku 2004, podobnie jak Chiny w 2013. Por. także komentarze do art. 96 CISG.

⁷⁷ Por. zestawienie poglądów: *Schlechtriem/Schmidt-Kessel*, art. 12, Nb 4–6; *Staudinger/Magnus*, art. 12, Nb 8–11.

Artykuł 1. [Zakres zastosowania]

(1) Niniejsza konwencja ma zastosowanie do umów sprzedaży towarów między stronami mającymi siedziby handlowe w różnych państwach:

- (a) jeżeli państwa te są Umawiającymi się Państwami lub
- (b) jeżeli normy międzynarodowego prawa prywatnego wskazują na ustawodawstwo Umawiającego się Państwa, jako prawo właściwe.

(2) Fakt posiadania przez strony swoich siedzib handlowych w różnych państwach nie będzie uwzględniany, jeżeli nie wynika on z umowy lub z jakichkolwiek stosunków handlowych między stronami lub też z informacji ujawnionej przez strony w jakimkolwiek czasie przed zawarciem lub w chwili zawarcia umowy.

(3) Przy określaniu zakresu stosowania niniejszej konwencji ani przynależność państwo-
wa stron, ani ich status cywilnoprawny lub handlowy, ani też charakter cywilnoprawny lub handlowy umowy nie będą brane pod uwagę.

Spis treści

	Nb	Nb	
I. Zarys historyczny	1	(a) Uwagi ogólne	26
II. Uwagi ogólne dot. art. 1	3	(b) Przedstawicielstwo	27
1. Terytorialny zakres stosowania	3	IV. Szczegółowe przesłanki art. 1 (1) (a): Umawiające się Państwa	28
2. Zakres przedmiotowy	6	V. Szczegółowe przesłanki art. 1 (1) (b) CISG: sytuacje, w których normy kolizyjne wskazują na prawo krajowe Umawiającego się Państwa ..	30
3. Zasady uzupełniające	7	1. Uwagi ogólne	30
III. Ogólne przesłanki art. 1 (1) CISG	8	2. Mechanizm art. 1 (1) (b) CISG	32
1. Umowa sprzedaży	8	3. Zastrzeżenie na podstawie art. 95 ...	36
(a) Uwagi ogólne	8	(a) Uwagi ogólne	36
(b) Barter	11	(b) Skutki	37
(c) Umowy sprzedaży z dodatkowymi umowami dotyczącymi finansowania	12	VI. Art. 1 (2) CISG: CISG stosuje się, jedynie w przypadku gdy międzynarodowy charakter umowy jest oczywisty	39
(d) Umowy ramowe	14	1. Uwagi ogólne	39
(e) Umowy dotyczące zmian i rozwiązania umowy	15	2. Przesłanki art. 1 (2) CISG	41
2. Towary	16	VII. Art. 1 (3) CISG: przynależność państwowa stron ani status cywilnoprawny lub handlowy stron i umowy nie są istotne	46
(a) Uwagi ogólne	16		
(b) Oprogramowanie	18		
(c) <i>Know-how</i> itp.	19		
(d) Sprzedaż dokumentowa	20		
(e) Spółki	21		
(f) Prawa	22		
3. Siedziby handlowe	23		
4. Międzynarodowy charakter	26		

[Przejdź do księgarni →](#)